

MÖTESANTECKNINGAR**Geodatarådsmöte****DIARIENUMMER** LM2023/008208**DATUM** 2023-02-13**PLATS** SKYPE**NÄRVARANDE**

Patrik André, Skogsstyrelsen

David Bendz, SGI (fm)

Anneli Bergholm Söder, Länsstyrelsen

Johanna Bruce, Naturvårdsverket

Britt-Marie Calles, Trafikverket

Tommy Danielsson, Kristianstad kommun (fm)

Ann-Sofie Eriksson, SKR

Marie Haldorson, SCB

Lars Harrie, Lunds Universitet

Frida Jonsson, Boverket (fm)

Susanne Karlsson, SMHI

Thomas Klein, Havs- och vattenmyndigheten (fm)

Åsa Kyrk Gere, MSB (endast fm)

Björn Risinger, Naturvårdsverket

Lovisa Zillén Snowball, SGU

Elisabet Thompson, Havs- och vattenmyndigheten (em)

Örjan Wallers, Försvarsmakten

Patrik Wiberg, Sjöfartverket

Susanne Ås Sivborg, Lantmäteriet

Magnus Forsberg, Lantmäteriet

Anders Sandin, Lantmäteriet

Sofia Stjernlöf, Lantmäteriet

Tobias Lindholm, Lantmäteriet (em)

Anna-Lena Fridolfsson, Lantmäteriet (anteckningar)

FRÅNVARANDE

Johan Köhler, Rymdstyrelsen

Mötespunkter**1. Inledning**

Ordförande Susanne Ås Sivborg öppnade mötet genom att gå igenom dagordningen och hälsa alla välkomna, särskilt Susanne Karlsson som är ny representant för SMHI i Geodatarådet. En kort presentationsrunda hölls där alla fick ge sina reflektioner från Geodataseminariet 1 februari. Orden samstämmighet, engagemang och energi framhölls av flera.

Inga synpunkter lämnades på minnesanteckningarna från föregående möte som därmed lades till handlingarna.

2. Särskilt värdefulla datamängder – öppna data**AKTUELL STATUS I FRÅGAN**

Mikael Jenssen, Lantmäteriet presenterade vad som hänt under året.

Den 1 augusti 2022 trädde lagen om offentlig sektors tillgängliggörande av data i kraft i Sverige. Nu är också beslutet om high value data (HVD); akten om särskilt värdefulla data-mängder, fattat av EU-kommissionen (publicerades 20 januari). Lantmäteriet har äskat anslagsmedel för öppna data men inga medel för reformen fanns med i budgetpropositionen för 2023 som presenterades i november.

Implementeringstiden för akten är tydlig, 20 dagar från beslutet publicerats och 16 månader framåt, så från den 9 juni 2024 ska allt vara på plats.

Vad händer då framåt? Lantmäteriet har god koll på vad som behöver ske. Det kommer ställa krav på förändrade affärsmodeller, en hel del avtalshantering och juridik men även tekniska förutsättningar. Allt detta kräver anslagsmedel som behöver vara på plats innan arbetet kan starta. Nu tickar tiden och vi ser fram emot vilket beslut Regeringen fattar och hur man vill att vi ska implementera det här på bästa sätt avslutade Mikael. Vi har ännu inte fått några medel för denna förändring, vi ställer vår förhoppning till vårändringsbudgeten som kommer i april, menade Susanne.

FRÅGA KRING AGGREGERAD GEODATA - FOI

Sofia Stjernlöf, Lantmäteriet informerade att i den nya lagen om offentlig sektors tillgängliggörande av data som trädde i kraft i augusti finns krav på en särskild riskbedömning utifrån informationssäkerhets- och integritetsperspektiv när man tillgängliggör information som öppen data. Det är en riskbedömning som inte funnits tidigare i svensk författning och den syftar till att särskilt beakta när information aggregeras med annan tillgänglig information. Lantmäteriet har påbörjat den här riskbedömningsprocessen och tagit fram en metod, efter dialog med Försvarsmakten, Säpo och Integritetsskyddsmyndigheten samt en workshop som genomfördes i juni tillsammans med representanter från Geodatarådets myndigheter. Där dök idén upp att försöka få till ett uppdrag mot FOI om att göra en konkret analys av aggregerad information. Sofia har haft kontakt med FOI för att undersöka möjligheten att göra en sådan analys och det medför en kostnad. Sofia ställde frågan om det finns intresse att vara med och delfinansiera ett sådant uppdrag. Flera myndigheter uttryckte intresse och tar med sig frågan. Susanne bad alla i rådet att fundera utifrån sina perspektiv.

Finns det funderingar kring arbetet, kontakta Sofia direkt. Nästa steg blir att försöka rama in uppdraget som sådant. Sofias förhoppning är att få ett ökat metodstöd, få hjälp att förfinna den framtagna modellen och få en kunskaphöjning.

3. Vattenresursförvaltning i Sverige

Thomas Klein, Havs- och vattenmyndigheten ville dela sina tankar med gruppen kring behovet av en helhetsbild av vatten inom svensk havs- och vattenresursförvaltning, se bilaga 1. Förra året tog myndigheten fram en rapport om hållbar vattenresursförvaltning, och har konstaterat att det behövs ett helhetsperspektiv för att få till en bra förvaltning av hav och vatten. Information från många olika källor ska kunna kombineras, analyseras, visualiseras för att ge den här helhetsbilden och skapa hållbar samhällsnytta. HaV har börjat med dessa tankar och har sedan 2021 ett internt program ”nästa generation vatteninformation”. Här har man konstaterat att frågan är mycket större än bara HaV. Vi behöver tänka klokt och jobba tillsammans menade Thomas. Vi kommer aldrig få till den här helhetsbilden om vi inte samverkar i svenska staten. Geodata från många olika källor behövs för att tillsammans skapa bästa möjliga användning och nytta i samhället. Thomas har ingen tydlig bild hur det ska gå till men konstaterade att behovet finns och funderade om det på sikt skulle kunna vara en kandidat till handlingsplanen.

Patrik André bekräftade att det här behovet kom också fram i arbetet med vita områden i kartan. Flera ur rådet gav stöd till förslaget att ta med som en framtida del i vårt handlingsplansarbete, bl.a. Björn Risinger som också lyfte att frågan har tidigare belysts i Miljöinformationsrådet. Han konstaterade att Geodatarådet och Miljöinformationsrådet har överlappande verksamhet och funderade vilken arena som bör vara den primära för att diskutera dessa frågor.

Detta ett område som väcker intresse och vi ser att det finns ett stort värde att jobba tillsammans, konstaterade Anders Sandin. Anders höll med om att Geodatarådet eller Miljöinformationsrådet är lämplig arena för frågorna. Men det ligger också i linje med att handlingsplanen för klimatanpassningsåtgärder ska revideras. Vi är ett antal myndigheter här i rådet, och tillsammans blir vi starkare och kan lyfta upp den här frågan på en högre nivå om vi känner att det finns begränsande faktorer för oss, menade han. Anders förordade att lägga upp det här i någon typ av plan och bad Thomas prata ihop sig med Magnus och återkomma till Geodatarådet med frågan. Detta är en viktig fråga att ta vidare.

4. Information från Geodatarådets handlingsplan för 2022: Kommunikationsplattform för geodatabranschen

Linn Norén och Sofi Almqvist från Geoforum samt Ann-Kristin Belkert från Actinate, som alla ingår i arbetsgruppen som driver arbetet med att ta fram en kommunikationsplattform informerades om projektet kompetensförsörjning i geodatabranschen, se bilaga 2.

Geodatarådet har arbetat med frågan tidigare, det senaste var 2020 med regeringsrapporten ”Långsiktig kompetensförsörjning inom geodataområdet”, och aktiviteten branschråd i handlingsplanen som sedan bytte namn till kompetensråd. Kompetensförsörjning har länge varit en stor utmaning. Det har varit svårt att rekrytera kompetens och man upplever branschen som anonym. Syftet med projektet är att öka kännedomen om och intresset för geodatabranschen, och på lång sikt att säkra upp att geodataområdet inte utarmas på kompetens. Projektet startade hösten 2022 och pågår i tre år, med finansiering från innovationsprogrammet Smart Built Environment.

Projektet går nu in i ett mer aktivt skede. Under hösten har en kommunikationsgrupp genomfört workshops och diskuterat en rad frågeställningar för att ta fram en kommunikationsstrategi framåt och underlag för att upphandla konsultstöd. Nu ska underlaget analyseras och sammanställas för att sedan skickas ut på remiss till kompetensrådet. Några saker som kommit upp vid workshoparna är vikten av att lyfta fram samhällsnyttan, möjligheten att vara med och utveckla samhället och möta klimatfrågan och hållbarhetsutmaningen. Även digitaliseringen och ny teknik är viktigt att lyfta fram.

Projekt- och tidplan gicks igenom (se bilaga 2). Nästa steg är att skapa en gemensam digital plattform som samlar information om branschen, och ta fram kommunikationsmaterial och genomföra kampanjer och aktiviteter som når unga.

Lars Harrie lyfte att inom akademien ser man det här problemet dagligen och att vi har ett marknadsföringsproblem idag; våra utbildningar döljer sig ofta bakom utbildningar inom geografi och lantmäteri och de är väldigt anonyma. Namnfrågan är viktig i de här sammanhangen liksom att lyfta tillämpningarna och samhällsutmaningarna. Flera från rådet höll med att vi behöver lyfta fram nyttan som skapas med hjälp av geodata.

Magnus Forsberg summerade att det känns bra att vi har kommit gång med jobbet som initierades av Geodatarådet från början, och att vi har en stabil och framåt arbetsgrupp.

Gruppen kommer att återkomma med mer information längre fram. Information om projektet kommer också ges på nästa lunchseminarium.

5. Årsrapport Geodatarådets arbete 2022

Syftet med rapporten är att synliggöra vilka nyttor som kommer ut av samverkan vid Geodatarådet. Det finns ett intresse att följa rådets arbete informerade Magnus, och rapporterna ger en transparens till de som inte ingår i Geodatarådet idag. Dels tar vi fram en årsrapport som redovisar hela Geodatarådets arbete under året, till det har vi enskilda rapporter för varje aktivitet som vi haft i vår handlingsplan för det aktuella året. Dessa finns redan publicerade på vår hemsida.

Magnus gick igenom skillnaderna i rapporten för 2022 mot rapporten 2021. Årets rapport innehåller mer summering över Geodatarådets handlingsplansarbete och hänvisar i stort till de enskilda rapporterna för respektive aktivitet. I den här rapporten förankrar vi mer helhet i Geodatarådets arbete under åren, med att vi hänvisar till de olika delar som bidrar i geodatastrategins riktning och där Geodatarådet har bidragit med sitt arbete.

Rapporten fanns på agendan vid rådets internat i december för att hämta in synpunkter och har även skickats ut för synpunkter innan detta möte. Rådet bestämde att fastställa rapporten som den är nu. Är det någon som har några sista synpunkter så hör av er innan veckan är slut, sedan publicerar vi årsrapporten, avslutade Magnus.

6. Behov av mer laserdata

Patrik André, som är ordförande i styrgruppen för nationella laserskanningen informerade om behovet av mer laserdata. Vilka utmaningar vi än har, så behöver vi underlag i form av data menade Patrik, och ju mer data vi kan få in, desto bättre kan vi utveckla Sverige.

Laserskanning och geodata skog var en aktivitet i den förra nationella geodatastrategin, som hjälpte till att få det här på plats. Patrik gick igenom hur laserskanning går till. Dessa data återfinns i många tillämpningar t.ex. nationella marktäckedata, och skanningen går bra. Däremot behöver skanningen bli oftare och tätare p.g.a. den ändrade kravbild som har tillkommit t.ex. med klimat- och miljöfrågorna.

Nu är det dags att planera för nästa omdrev av den nationella laserskanningen. Idag har vi 7 års omdrev, men önskan är att skanna hela landet på 5 år och med högre upplösning. Det är nödvändigt för att klara många utmaningar förklarade Patrik. Produktionen behöver dessutom kunna utvecklas så vi kan ta vara på teknisk utveckling.

Skogsstyrelsen har äskat 40 mkr extra per år i sitt budgetäskande till regeringen. Patrik bad rådet om stöd för Skogsstyrelsens budgetäskande. Dels moraliskt genom att rådet ställer sig bakom äskandet, och om möjligt få stöd i flera myndigheters budgetunderlag. Lantmäteriet har tagit med text om det i sitt underlag men förhoppningsvis om fler kan göra det.

Patrik bad också om mer konkret stöd från rådets myndigheter, genom medverkan i kommande workshop om nyttor och användning. Det handlar om deltagande av ett par GIS-kunniga personer, på en 2-timmars workshop. Två alternativa tillfällen finns.

7. Geodatarådets handlingsplan 2023

Magnus gick igenom de 5 fokusområdena med tillhörande frågor som rådet gemensamt kommit överens om till handlingsplanen för 2023.

De tre första områdena; vita områden på kartan, geodataområdet 2040 och kustzonskartering) är utforskande kring framtida gemensamma behov, att ta fram en bild över hur det borde vara och utforma förslag som visar hur vi tar oss dit. Sedan har vi pågående arbete enligt plan för fokusområdet grunddatadomän samt ett säkert och robust samhälle som har mer specifika uppgifter kring här och nu.

Den operativa styrgruppen har diskuterat skillnaden mellan de olika fokusområdena, hur de hänger ihop och hur vi ska ta hand om resultatet. Förslaget är att se till att få in det som vi får fram från arbetet med vita områden i kartan och kustzonskarteringen in i geodataområdet 2040 som är framtidsbilden. Det finns även ett arbete som går parallellt och det är Smartare Samhällsbyggnadsprocess, där flertalet av myndigheterna gör ett arbete gemensamt och där finns också många behov framtagna. Magnus har tagit dialog och kommer se till att även dessa behov kommer in i vårt arbete med geodataområdet 2040.

Status för de olika fokusområdena gicks igenom. Arbetsgrupper är bildade och arbetet är i gång. Alla som vill får gärna delta uppmanade Magnus.

Vid förra operativa styrgruppsmötet diskuterades uppföljning, och styrgruppen ser inget behov av att hålla separata avstämningsmöten i år, då flera i styrgruppen sitter som ansvariga för de olika fokusområdena. Uppföljning kommer ske vid de ordinarie styrgruppsmötena.

Ytterligare arbete som Geodatarådet deltar i är arbetet med kommunikationsplattform för geodatabranschen och arbetet med Inspire, som fortlöper enligt plan.

8. Fokusområde geodataområdet 2040

Magnus gick igenom arbetsprocessen för geodataområdet 2040. Det kommer bli ett löpande arbete vid våra rådsmöten så vi får in information och skapar bilden gemensamt. Dessemellan arbetar arbetsgruppen vidare med att ta hand om materialet som kommer in. Målsättningen med arbetet för 2023 är att vi ska ha tagit fram ett gemensamt nuläge och framtida läge, utifrån de olika behov som finns i olika delområden. Dessa olika behov ska Geodatarådet känna ett ägarskap till och att de är angjorda inom geodatabranschen. Lite längre fram kommer vi jobba med gemensam vision och gemensamma beskrivningar över vad som behövs för att nå de olika behoven.

Nuläget har vi jobbat med när vi arbetade med regeringsuppdraget kring kompetensförsörjning, påpekade Magnus. Där togs ett nuläge för geodataområdet fram, samt en bild hur man såg området 5 år fram i tiden. Magnus presenterade bilderna, som diskuterades. Bestämde att dessa bilder fungerar bra som en utgångspunkt, men kanske att bilden behöver göras lite enklare och mer översiktlig om det går. Påpekades också att det har tillkommit en del yttre faktorer som skulle behöva läggas till t.ex. självförsörjningsfrågor och klimatomställning.

För framtidsbilden var Geodataseminariet 2023 startpunkt för processen. Magnus gick igenom resultatet från bikuporna och workshopen som hölls på seminariet. (Materialet kommer skickas ut.)

WORKSHOP

Workshop genomfördes kring framtidens geodataområde, framtidsbilder och behov. Magnus sammanställer materialet från de olika grupperna, se bilaga 3.

ARBETE FRAM TILL NÄSTA GEODATARÅDSMÖTE

Magnus gick igenom tänkt arbetsprocess fram till nästa geodatarådsmöte. Arbetsgruppen kommer fortsätta samla in framtidsbilder och behov. Målsättningen är att under mars månad göra i ordning en sida om geodataområdet 2040 och på den sidan se till att få ut dels resultatet från seminariet, dels ett fullständigt workshopmaterial för att kunna genomföra en workshop på sin arbetsplats. Arbetsgruppen kommer också vara ute och hålla workshops t ex på kartdagarna. Gruppens önskan är att Geodatarådets medlemmar ska genomföra en workshop på respektive myndighet eller organisation med hjälp av materialet på hemsidan. Slutligen inför rådsmötet i maj kommer ett gediget material att skickas ut, med ett förslag utifrån arbetsgruppen på en gemensam framtidsbild.

Diskuterades om alla mäktar med att göra en workshop på hemmaplan. Patrik A föreslog att göra någon form av gemensam övning med de personer som kan tänkas hålla i en workshop. Gruppen tar med sig förslaget.

Susanne lyfte att det är intressant att få inspel från andra aktörer, det är lätt att bli lite ”myndighetsintrovert”. För att vår bild av framtiden ska bli så relevant som möjligt behöver vi inspel från så många håll som möjligt. Magnus har också en tanke att med hjälp av Lars och andra lärosäten få en bild hur studenter ser på detta.

9. Avslut av möte

Susanne tackade för ett intressant möte med värdefulla diskussioner och inspel.

Nästa möte blir ett fysiskt möte i Stockholm, preliminärt hos Naturvårdsverket (Hammarby Sjöstad). Mer information kommer.

Mötet avslutades.

BILAGOR (FINNS I ANTURA)

1. HaV helhetsbild vatten Geodatarådet
2. Kompetensförsörjning i geodatabranschen
3. Sammanställning från WS om framtid och behov